

A Zene Világnapján

Több szempontból is méltó, rangos esemény színhelye volt a Zene Világnapján, október 1-jén a Zeneakadémia Nagyterme. Az Eurorádió és a Bartók Rádió élő adásban közvetítette a koncertet - ezáltal potenciálisan végtelenre tágultak a terem falai, a vélhetőleg, hatalmas hallgatóság előtt csendültek fel Mosonyi Mihály művei. A 19. századi, hazai viszonylatban mindenképp rangos komponista munkásságának java-része mindmáig felfedezészámba megy. Leginkább zongoraművei váltak hozzáférhetővé, elsősorban Kassai István odaadó ügybuzgalmának, lelkesedésének és pianisztikus munkájának köszönhetően – no meg a hangrögzítés, a felvételkészítés jóvoltából.

Nagy apparátusú műveiből talán eddig még sohasem volt szerzői estje Mosonyinak – méltán tarthatott tehát igényt a rendezvény az értékek tisztelőinek és az érdekességek kedvelőinek érdeklődésére. A h-moll nyitányt követően az e-moll zongoraverseny szerepelt a műsoron (külön öröm, hogy a koncert keretében, tapssal is kifejezhettük elismerésünket Kassai Istvánnak, akinek nevét főként a hangfelvételek népszerűsítik, külföldön legalább olymértékben, mint idehaza). Szünet után az A-dúr mise magyarországi bemutatójára került sor.

Az est főszereplője a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara volt, melyhez a Mise megszólaltatásakor a Magyar Rádió Énekkara társult, nyolc szólistával, akik legtöbbször vagy korábban vagy jelenleg is ennek az énekkarnak a kötelékébe tartozik. Karmesterként azt a Scholcz Pétert láttuk viszont, kinek egyébként valóban sokat köszönhet a magyar zenekultúra.

Scholcz Péter a holland Liszt Ferenc Társaság elnöke, megkülönböztetett érdeklődést mutat a 19. századi magyar vokális zeneművészet alkotásai iránt. Az amszterdami Liszt Ferenc kórus élén külföldön is népszerűsíteni kívánja szeretett korszaka értékes alkotásait. Kutatómunkájának értékét bizonyítják

a magyarországi elismerések is, melyek közül leginkább az 1997-es „Pro Cultura Hungarica” a legnevesebb.

A zenekari bőgőst, aki később a zenetudomány berkeiben is otthonossá vált, most másfajta, mondhatni, számára szokatlan feladat várta: profi muzsikusként élve állva kézben tartani, sőt, irányítani egy koncert műsorát.

Évszázadnál is régebbi múltra tekint vissza a karmesteri (tehát az együttes élén, többnyire pálcával vezénylő) gyakorlat. A karmesterképzés sem újkeletű dolog. Közhelynek tűnhet annak hangoztatása, hogy a karmesterség tanulható, tanult szakma, amihez jó esetben kedvező adottságok is társulnak. Akad arra is példa, hogy elhivatott (korábban valamely hangszeren, pódiumművészként, szólistaként jelentős pályát befutott) muzsikusként felülkerekedik a régóta dédelgetett ambíció, s jobbra önerőből dirigenssé küzdi fel magát. Ehhez azonban – általában – kevés az elszántság, az ügybuzgalom, a lelkesedés. Kiváltképp akkor, amikor profi együttesekkel szembeül valaki – olyan muzsikussal, akiknek jó indok (gyakorló múltjuk) van ahhoz, hogy elvárásokat támasszanak a mindenkori karmester iránt.

Nos, ilyesfajta szituáció aligha eredményezhet mást, mint kínos feszengést, amit kényszerűen élnek meg a produkció előadói/résztvevői, és ösztönösen megérezhetnek a hallgatók is. Akár anélkül is, hogy tudná, mi okoz nekik hiányérzetet.

Naivitás lenne azt gondolni, hogy karmester és zenekar között kölcsönös bizalom és megbecsülés uralkodna általában – de rendkívül veszélyes dolog olyan közös munkát tervezni, ahol ennek még csak nyoma sem várható el!

A Zene Világnapjára tervezett esemény rangját tekintve, megfontolatlan volt Scholcz Pétert erre a koncertre meghívni. Más kérdés, hogy Hollandiában eredményesen „terjeszti” a magyar kultúrát valaki – és más az,

hogy meg tud-e felelni vendégkarmesterként az együttesek (elsősorban a zenekari muzsikusként) elvárásainak, ráadásul, képes-e kihozni belőlük tudásuk legjavát. Röviden; el tudja-e fogadtatni magát és érvényre tudja-e juttatni a művekre vonatkozó koncepcióját.

Ilyen szempontból szomorúságot éreztünk, elmulasztván egy értékes lehetőséget. Nem üres szövegcsérlés, ha azon sajnálkozunk, avatott-rutinos dirigens keze nyomán mennyivel előbb muzsika születhetett volna!

Nem vitás: a darabok így is hatásosnak bizonyultak (és a hangzásra sem lehet sok konkrét panaszunk...). Ámde ... átütő tetszést aligha arathatott a produkció. Persze, taps volt bőven. Az ünnepi alkalom hatása alól nem is akarja kivonni magát a koncertlátogató, s – nemigen lévén összehasonlítási alapja – igyekszik annak örülni, amit kap.

Csakhogy: tetszés, a darabok által okozott jóérzés hamar távoli emlékké fakul (Bárdos Lajos örökbecsű mondására emlékeztetnék, miszerint a remekművek hatása a ruhatáron túl is tart). Kiegyensúlyozottság a formálásban, invenció a felépítésben és a hangszerelésben, dinamikai változatoság – alapkövetelmények a profi együttesek számára, olyasmik, amiket nagy vonalakban akár karmester nélkül is meg tudnak valósítani. És mintha ezúttal is erről lett volna szó. Nem éreztük összefogó, formáló, egyszersmind lelkesítő irányítónak Scholczot, s valószínűleg a versenyműben is a zenekari hangszercsoportoknak a szólistára-figyelése okozta a legdifferenciáltabb hangzást. Kassai, persze, szokás szerint, mindent megtett, ezúttal egy kiváló instrumentumon...

A Mise négy, majd nyolc szólistát foglalkoztató szakaszai, felépítésükből adódóan kontrasztot jelentettek a monumentális apparátushoz képest – és akit ennyi változatosság (is) gyönyörködtet, az nem bánta meg, hogy eljött erre a koncertre...

Fittler Katalin